

Περίληψη

Το «D.I-A.L. „G“» (Diachronic Inter-Active Lexicon of Greek) είναι, ένα φιλόδοξο ερευνητικό πρόγραμμα που έχει σχεδιασθεί και εκπονείται στο Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης σε συνεργασία με ερευνητές από άλλα Πανεπιστήμια του Εσωτερικού και του Εξωτερικού.

Πρόκειται για ένα διαχρονικό λεξικό της ελληνικής γλώσσας του οποίου η κύρια διαφορά από τα υπάρχοντα λεξικά είναι ότι, όταν θα έχει καταρτιστεί, θα ενσωματώνει όλα τα λεξικά σε ένα, έχοντας επιπλέον λάβει υπόψη τα νεότερα πορίσματα της λεξικογραφικής έρευνας. Το κυριότερο όμως πλεονέκτημα του υπό εκπόνηση έργου πιστεύουμε ότι αποτελεί το γεγονός ότι θα συμπληρώνεται εις το διηνεκές. Το λεξικό είναι αναρτημένο, ήδη από τα πρώτα του στάδια, σε ιστοσελίδα του διαδικτύου <http://dialg.helit.duth.gr/>. Από την άλλη πλευρά, θα επιδέχεται πάντοτε διορθώσεις και συμπληρώσεις που θα προέρχονται είτε από την κριτική και τις παρατηρήσεις που θα δέχεται εκ μέρους των χρηστών, είτε από τα περαιτέρω πορίσματα της έρευνας των ίδιων των μελών της συντακτικής ομάδας ή και της λεξικογραφικής έρευνας γενικά και κατά συνέπεια δεν θα μπορεί ποτέ να θεωρηθεί πεπαλαιωμένο.

Λέξεις – κλειδιά : Λεξικό, Ελληνικά, διαδραστικότητα

1. Εισαγωγή: το πρόβλημα

Είναι ευρύτατα γνωστό στον ακαδημαϊκό και ερευνητικό χώρο ότι όλοι οι επιστήμονες (φιλόλογοι, γλωσσολόγοι, ιστορικοί, αρχαιολόγοι, κοινωνιολόγοι, νομικοί) που ασχολούνται με την ελληνική γραμματεία και λογοτεχνία βάσει των κειμένων (Αρχαίων Ελληνικών, αλλά κυρίως Μεσαιωνικών/Βυζαντινών και Νέων Ελληνικών) έρχονται κατά την προσπάθεια προσέγγισης των πηγών αντιμέτωποι με το εξής πρόβλημα: για την πρωταρχική έρευνα, που εστιάζει μεθοδολογικά στη μελέτη των κειμένων από γλωσσική καθαρά άποψη, δεν υπάρχει ένα ενιαίο «εργαλείο»-λεξικό. Με άλλα λόγια ο κάθε ερευνητής πρέπει να ανατρέξει σε μια ομάδα λεξικών, των οποίων ο αριθμός συνήθως ξεπερνά τα πέντε και πολλές φορές εγγίζει τα δέκα. Η αναζήτηση σ' αυτά τα λεξικά συνιστά τη βάση για τη μελέτη κάθε κειμένου. Τις περισσότερες φορές, σε περιπτώσεις εξειδικευμένης έρευνας (π.χ. σχετικά με τη χρήση μιας έκφρασης διαχρονικά, από τη Νέα Κωμωδία του Μενάνδρου μέχρι τη Βυζαντινή εποχή) αυτά τα λεξικά δεν επαρκούν, με συνέπεια η αναζήτηση να συνεχίζεται σε πίνακες αθησαύριστων λέξεων και, επιπλέον, σε μεμονωμένα δημοσιεύματα, που η συγκέντρωσή τους και μόνο αποτελεί κυριολεκτικά άθλο. Ενδέχεται μάλιστα την απάντηση σε κάποιες περιπτώσεις να μας την παράσχει κάποιο λεξικό της δημόδους ή της νέας ελληνικής. Συχνά, τέλος, οι ερευνητές καταλήγουν στη διαπίστωση ότι ο τύπος που αναζητούν δεν είναι καταγεγραμμένος στα υπάρχοντα και διαθέσιμα έντυπα λεξικά ή ότι οι παρεχόμενες σημασίες είναι όλες ακατάλληλες και συνεπώς η εν λόγω λέξη αξίζει να τύχει επισημάνσεως. Φυσικά, η ίδια διαπίστωση για τις ίδιες λέξεις μπορεί να έχει γίνει πρωτίτερα από άλλους συναδέλφους (της ημεδαπής ή της αλλοδαπής), αυτοί όμως προφανώς δεν είχαν τη δυνατότητα να κοινοποιήσουν τα συμπεράσματά τους, ώστε αυτά να αξιοποιηθούν από το σύνολο της επιστημονικής κοινότητας. Ας σημειωθεί ότι το φαινόμενο αυτό εντείνεται καθημερινά με την έκδοση

νέων κειμένων (κυρίως βυζαντινών), αλλά και με τις επανεκδόσεις παλαιών, όταν αυτές παρέχουν διαφοροποιημένο κείμενο. Κατά συνέπεια, όσα λεξικά και αν εκδοθούν σε παραδοσιακή μορφή, για να συμπληρώσουν τα υπάρχοντα, όσα παραρτήματα αυτών και αν κυκλοφορήσουν, για να ενημερώσουν τις προηγούμενες εκδόσεις των λεξικών αυτών, το έργο για τον ερευνητή θα είναι σισύφειο και η εξυπηρέτηση του αναγνώστη-μελετητή όλο και πιο δυσχερής.

2. Η πρότασή μας

Προκειμένου να βγούμε απ' αυτό το αδιέξοδο της συνεχούς γήρανσης και της πολλαπλότητας των λεξικών (σ' αυτά ας προστεθεί και το πρόβλημα της μη διαθεσιμότητας για κάποια λεξικά) έχουμε ξεκινήσει, όπως αναφέραμε, στο Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης τη σύνταξη ενός Διαχρονικού Διαδραστικού Λεξικού της Ελληνικής. Η αρχική σύλληψη της ιδέας έγινε το Νοέμβριο του 2007 και ανήκει στον κ. Παπαγιάννη Γρηγόριο, επίκουρο καθηγητή του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας ο οποίος υποστηρίζει και κατευθύνει όλες τις εργασίες του Λεξικού μέχρι σήμερα μαζί με τον ειδικό συνεργάτη του Σικλαφίδη Νικόλαο πτυχιούχο του αυτού Τμήματος. Τα κυριότερα πλεονεκτήματα αυτού του νέου Λεξικού συνοψίζονται στο ότι: α) είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο, άρα δεν κινδυνεύει να εξαντληθεί, αντίθετα, αναμένεται να δέχεται ολοένα και περισσότερες επισκέψεις, όσο η χρήση του διαδικτύου διευρύνεται, β) είναι αενάως ανανεώσιμο-ανανεούμενο, δηλαδή υπάρχει και θα υπάρχει δυνατότητα για συνεχή ενημέρωση και επικαιροποίησή του, καθώς και γ) ότι μπορούν να αξιοποιηθούν όλες οι ευκολίες της τεχνολογίας που κάνουν πιο εύκολη την «περιήγηση» και τη χρήση του (π.χ. ηλεκτρονική αναζήτηση, υπερσυνδέσεις, κλπ.).

3. Επίλογος

Εν κατακλείδι, ας μας επιτραπεί να εκφράσουμε την πεποίθηση ότι κάθε επιστημονικό λεξικό στο εξής, σχεδόν νομοτελειακά, θα έχει ή θα τείνει να έχει αυτή τη μορφή που περιγράψαμε για το DIALG, εφόσον θα φιλοδοξεί να ικανοποιεί τις σύγχρονες ανάγκες του χρήστη/ερευνητή της ελληνικής γλώσσας, όντας πάντοτε και διαθέσιμο και ενήμερο.